

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ซึ่งผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มี 2 ตอนคือ

1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย

1.2 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติ

ส่วนที่ 2 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย

1.1.1 ลักษณะทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย คือ เพศ อายุ อาชีพ สถิติการรักษาพยาบาล รายได้ การศึกษา ศาสนา สถานภาพ บทบาทในครอบครัว จำนวนบุคคลในครอบครัว และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผลการศึกษาปรากฏในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวน และร้อยละ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ สถิติการรักษาพยาบาล รายได้ การศึกษา ศาสนา สถานภาพ บทบาทในครอบครัว จำนวนบุคคลในครอบครัว และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	53.3
หญิง	14	46.7
กลุ่มอายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 30	2	6.7
30-39	1	3.3
40-49	5	16.7
50-59	11	36.7
60 ปีขึ้นไป	11	36.7
อาชีพ		
เกษตรกรกรรม	6	20.0
รับราชการ	3	10.0
ค้าขาย	4	13.3
เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ	1	3.3
รับจ้าง	7	23.3
กำลังศึกษา	1	3.3
ไม่มีอาชีพ (คนชรา)	8	26.7

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
สิทธิการรักษาพยาบาล		
โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค	19	63.3
ประกันสังคม	3	10.0
เบิกได้	7	23.3
บัตรทหารผ่านศึก	1	3.3
รายได้ต่อเดือน (บาท)		
ต่ำกว่า 3,000	12	40.0
3,001 – 6,000	5	16.7
6,001 – 9,000	6	20.0
9,001 – 20,000	5	16.7
20,001 บาทขึ้นไป	2	6.7
การศึกษา		
ไม่รู้หนังสือ	2	6.7
ประถมศึกษา	13	43.3
มัธยมศึกษา	7	23.3
อาชีวศึกษา	5	16.7
ปริญญาตรีขึ้นไป	3	10.0
ศาสนา		
พุทธ	30	100.00
สถานภาพ		
โสด	2	6.7
สมรส	19	63.3
หม้าย	7	23.3
หย่าร้าง	2	6.7

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้าย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
บทบาทในครอบครัว		
บิดา มารดา	7	23.3
ปู่ย่า ตายาย	6	20.0
สามี ภรรยา	14	46.7
บุตร	3	10.0
จำนวนบุคคลในครอบครัว		
3 คน	10	33.3
มากกว่า 3 คน	20	66.7
การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา		
สม่ำเสมอ	2	6.7
นาน ๆ ครั้ง	7	23.3
บางครั้ง	21	70.0

จากตาราง 4.1 ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.3 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 46.7

อายุ พบว่า ผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.7 เท่ากัน รองลงมาคือ มีอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 16.7 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 6.7

อาชีพ พบว่า ผู้ป่วยไม่มีอาชีพ เนื่องจาก้วยเป็นคนชรา ร้อยละ 26.7 รองลงมาคือ มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 23.3 และมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 20.0

สิทธิการรักษาพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ใช้สิทธิโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ เบิกค่ารักษาได้ ร้อยละ 23.3 และสิทธิประกันสังคม ร้อยละ 10.0

รายได้ พบว่า ผู้ป่วยมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ มีรายได้ 6,001-9,000 บาท ร้อยละ 20.0 และมีรายได้ 3,001-6,000 บาท และ 9,001-20,000 บาท เท่ากัน ร้อยละ 16.7

การศึกษา พบว่า ผู้ป่วยมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.3 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 23.3 และระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 16.7

ศาสนา พบว่า ผู้ป่วยนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ร้อยละ 100.00

สถานภาพ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ เป็นหม้าย ร้อยละ 23.3 เป็นโสดและหย่าร้างเท่ากัน ร้อยละ 6.7

บทบาทในครอบครัว พบว่า ผู้ป่วยมีบทบาทเป็นสามี ภรรยา ร้อยละ 46.7 รองลงมาคือมีบทบาทเป็น บิดา มารดา ร้อยละ 23.3 และบทบาทเป็น ปู่ ย่า ตา ยาย ร้อยละ 20.0

การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ร้อยละ 70.0 รองลงมาคือ ปฏิบัตินานๆ ครั้ง ร้อยละ 23.3 และปฏิบัติสม่ำเสมอ ร้อยละ 6.7

1.1.2 ด้านประวัติการเป็นโรค

ศึกษาถึงประวัติการเป็นโรคของผู้ป่วยระยะสุดท้าย คือ โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคเบาหวาน และโรคอื่นๆ (มะเร็ง ไตวาย กระดูกและข้อ) ผลการศึกษาดังปรากฏในตาราง 4.2

ตาราง 4.2 จำนวน และร้อยละ ประวัติการเป็นโรคของผู้ป่วยระยะสุดท้าย จำแนกรายโรค

ด้านประวัติการเป็นโรคของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
โรคความดันโลหิตสูง		
ไม่เป็น	17	56.7
เป็น	13	43.3
ระยะเวลาที่เป็น (N = 17)		
1 ปี	3	23.1
2 ปี	5	38.4
3 ปี	3	23.1
4 ปี	1	7.7
5 ปี	1	7.7
โรคหัวใจ		
ไม่เป็น	28	93.3
เป็น	2	6.7
ระยะเวลาที่เป็น (N = 2)		
5 ปี	1	50.0
11 ปี	1	50.0
โรคเบาหวาน		
ไม่เป็น	26	86.7
เป็น	4	13.3
ระยะเวลาที่เป็น (N = 4)		
1 ปี	2	50.0
3 ปี	1	25.0
5 ปี	1	25.0

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ด้านประวัติการเป็นโรคของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
โรคอื่นๆ (มะเร็ง ไตวาย กระดูกและข้อ)		
ไม่เป็น	5	16.7
เป็น	25	83.3
ระยะเวลาที่เป็น (N = 25)		
1 ปี	2	8.0
2 ปี	8	32.0
3 ปี	12	48.0
4 ปี	2	8.0
5 ปี	1	4.0

จากตาราง 4.2 ผลการศึกษาด้านประวัติการเป็นโรคของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ผู้ป่วยประสบกับโรคต่างๆ ดังมีรายละเอียดดังนี้

โรคความดันโลหิตสูง พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 53.3 และเป็นโรคดังกล่าว ร้อยละ 43.3 โดยเป็นโรคดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา 2 ปี ร้อยละ 38.4 รองลงมา 1 ปี และ 3 ปี เท่ากัน ร้อยละ 23.1 4 ปี และ 5 ปี จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 7.7

โรคหัวใจ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เป็นโรคหัวใจ ร้อยละ 93.3 และเป็นโรคดังกล่าวเพียงร้อยละ 6.7 โดยเป็นโรคดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา 11 ปี และ 5 ปี เท่ากัน ร้อยละ 50.0

โรคเบาหวาน พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เป็นโรคเบาหวาน ร้อยละ 86.7 และเป็นโรคดังกล่าวเพียงร้อยละ 13.3 โดยเป็นโรคดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ 3 ปี และ 5 ปี เท่ากัน ร้อยละ 25.0

โรคอื่นๆ (มะเร็ง ไตวาย กระดูกและข้อ) ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นโรค มะเร็ง ไตวาย กระดูกและข้อ ร้อยละ 83.3 โดยเป็นโรคดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา 12 ปี ร้อยละ 48.0 รองลงมา 2 ปี ร้อยละ 32.0 และ 1 ปี และ 4 ปี จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 8.0

1.1.3 การรักษาในโรงพยาบาล

ศึกษาถึงการรักษาในโรงพยาบาล คือ จำนวนวันที่เข้ารับการรักษา การรักษาที่ได้รับ บุคคลที่มาเยี่ยม และความสัมพันธกับบุคคลที่มาเยี่ยม ผลการศึกษาดังปรากฏในตาราง 4.3

ตาราง 4.3 จำนวน และร้อยละ ด้านการรักษาในโรงพยาบาลของผู้ป่วยระยะสุดท้าย จำแนกตาม จำนวนวันที่เข้ารับการรักษา การรักษาที่ได้รับ บุคคลที่มาเยี่ยม และความสัมพันธกับ บุคคลที่มาเยี่ยม

ด้านการรักษาในโรงพยาบาลของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
จำนวนวันที่เข้ารับการรักษา		
2-7 วัน	12	39.9
8-14 วัน	17	56.6
15 วัน	1	3.3
การรักษาที่ได้รับ		
รักษาอย่างต่อเนื่อง	30	100.0
บุคคลที่มาเยี่ยม		
สามี	9	30.0
บุตร	19	63.3
หลาน	1	3.3
บุคคลใกล้ชิด	1	3.3
ความสัมพันธกับบุคคลที่มาเยี่ยม		
บิดา มารดา	12	40.0
ปู่ย่า ตายาย	2	6.7
สามี ภรรยา	12	40.0
บุตร	4	13.3

จากตาราง 4.3 ผลการศึกษาด้านการรักษาในโรงพยาบาล มีรายละเอียดดังนี้

จำนวนวันที่เข้ารับการรักษ พบว่า ผู้ป่วยเข้ารับการรักษเป็นจำนวน 7 วัน ร้อยละ 23.3
รองลงมา 8 วัน ร้อยละ 20.0 และ 9 วัน ร้อยละ 16.7

การรักษที่ได้รับ พบว่า ผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 100.0

บุคคลที่มาเยี่ยม พบว่า บุคคลที่มาเยี่ยมผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นบุตร ร้อยละ 63.3 รองลงมา เป็น
สามี ร้อยละ 30.0 และเป็นหลานและบุคคลใกล้ชิดเท่ากัน ร้อยละ 3.3

ความสัมพันธ์กับบุคคลที่มาเยี่ยม พบว่า บุคคลที่มาเยี่ยมผู้ป่วยมีความสัมพันธ์เป็นบิดา
มารดา และสามี ภรรยา เท่ากัน ร้อยละ 40.0 รองลงมา เป็นบุตร ร้อยละ 13.3 และเป็นปู่ ย่า ตา ยาย
ร้อยละ 6.7

1.2 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วย

1.2.1 ลักษณะทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วย คือ เพศ อายุ อาชีพ สิทธิการรักษาพยาบาล รายได้ การศึกษา ศาสนา สถานภาพ บทบาทในครอบครัว จำนวนบุคคลในครอบครัว และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผลการศึกษา ปรากฏในตาราง 4.4

ตาราง 4.4 จำนวน และร้อยละ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วย จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ สิทธิการรักษาพยาบาล รายได้ การศึกษา ศาสนา สถานภาพ บทบาทในครอบครัว จำนวนบุคคลในครอบครัว และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	11	36.7
หญิง	19	63.3
กลุ่มอายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	9	30.0
30-39 ปี	3	10.0
40-49 ปี	9	30.0
50-59 ปี	8	26.7
60 ปีขึ้นไป	1	3.3
อาชีพ		
เกษตรกร	4	13.3
รับราชการ	4	13.3
ค้าขาย	6	20.0
เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ	4	13.3
รับจ้าง	9	30.0
กำลังศึกษา	1	3.3
ไม่มีอาชีพ (ผู้สูงอายุ)	2	6.7

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	9	30.0
3,001 – 6,000 บาท	3	10.0
6,001 – 9,000 บาท	7	23.3
9,001 – 20,000 บาท	9	30.0
20,001 บาทขึ้นไป	2	6.7
การศึกษา		
ไม่รู้หนังสือ	1	3.3
ประถมศึกษา	9	30.0
มัธยมศึกษา	3	10.0
อาชีวศึกษา	6	20.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	11	36.7
ศาสนา		
พุทธ	29	96.7
อิสลาม	1	3.3
สถานภาพ		
โสด	7	23.3
สมรส	20	66.7
หม้าย	1	3.3
หย่าร้าง	2	6.7
บทบาทในครอบครัว		
บิดา มารดา	5	16.7
สามี ภรรยา	13	43.3
บุตร	11	36.7
อื่นๆ	1	3.3

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
จำนวนบุคคลในครอบครัว		
1 คน	1	3.3
3 คน	10	33.3
มากกว่า 3 คน	19	63.3
การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา		
สม่ำเสมอ	4	13.3
นานๆ ครั้ง	6	20.0
บางครั้ง	20	66.7

จากตาราง 4.4 ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างญาติผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ญาติผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.3 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 36.7

อายุ พบว่า ญาติผู้ป่วยมีอายุต่ำกว่า 30 ปี และระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 30.0 เท่ากัน รองลงมาคือ มีอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 26.7 และอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 10.0

อาชีพ พบว่า ญาติผู้ป่วยมีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 20.0 และมีอาชีพเกษตรกรกรรม และรับราชการ ร้อยละ 13.3 เท่ากัน

รายได้ พบว่า ญาติผู้ป่วยมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท และ 9,001 – 20,000 บาท ต่อเดือน เท่ากัน ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ มีรายได้ 6,001-9,000 บาท และ 3,001-6,000 บาท ร้อยละ 10.0 เท่ากัน

การศึกษา พบว่า ญาติผู้ป่วยมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.0 และระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 20.0

ศาสนา พบว่า ญาติผู้ป่วยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.7 รองลงมา นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 3.3

สถานภาพ พบว่า ญาติผู้ป่วยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 66.7 รองลงมาคือ เป็นโสด ร้อยละ 23.3 และหย่าร้าง ร้อยละ 6.7

บทบาทในครอบครัว พบว่า ญาติผู้ป่วยมีบทบาท สามี ภรรยา ร้อยละ 46.7 รองลงมาคือ มีบทบาท บิดา มารดา ร้อยละ 23.3 และบทบาท ปู่ ย่า ตา ยาย ร้อยละ 20.0

จำนวนบุคคลในครอบครัว พบว่า ญาติผู้ป่วยส่วนใหญ่มีบุคคลในครอบครัวมากกว่า 3 คน ร้อยละ 63.3 รองลงมา มีจำนวน 3 คน ร้อยละ 33.33 และมีจำนวน 1 คน ร้อยละ 3.3

การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา พบว่า ญาติผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ร้อยละ 66.7 รองลงมาคือ ปฏิบัตินานๆ ครั้ง ร้อยละ 20.0 และปฏิบัติสม่ำเสมอ ร้อยละ 13.3

1.2.2 การเข้าเยี่ยมผู้ป่วย

การเข้าเยี่ยมผู้ป่วยของญาติผู้ป่วย คือ บุคคลที่มาเยี่ยม ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย และการมาเยี่ยมผู้ป่วย ผลการศึกษา ปรากฏในตาราง 4.5

ตาราง 4.5 จำนวน และร้อยละ การเข้าเยี่ยมผู้ป่วย จำแนกตามบุคคลที่มาเยี่ยม ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย และการมาเยี่ยมผู้ป่วย

การเข้าเยี่ยมผู้ป่วย	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
บุคคลที่มาเยี่ยม		
สามี	7	23.3
บุตร	16	53.3
หลาน	1	3.3
บุคคลใกล้ชิด	2	6.7
อื่น ๆ	4	13.3
ความสัมพันธ์กับบุคคลที่มาเยี่ยม		
บิดา มารดา	7	23.3
สามี ภรรยา	14	46.7
บุตร	8	26.7
อื่น ๆ	1	3.3
การมาเยี่ยมผู้ป่วย		
สม่ำเสมอ	18	60.0
นาน ๆ ครั้ง	1	3.3
บางครั้ง	11	36.7

จากตาราง 4.5 ผลการศึกษาด้านการเข้าเยี่ยมผู้ป่วยของญาติผู้ป่วย มีรายละเอียดดังนี้
บุคคลที่มาเยี่ยม พบว่า บุคคลที่มาเยี่ยมผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นบุตร ร้อยละ 53.3 รองลงมา
 เป็นสามี ร้อยละ 23.3 และบุคคลอื่นๆ ร้อยละ 13.3

ความสัมพันธ์กับบุคคลที่มาเยี่ยม พบว่า บุคคลที่มาเยี่ยมผู้ป่วยมีความสัมพันธ์เป็นสามี
 ภรรยา ร้อยละ 46.7 รองลงมาเป็นบุตร ร้อยละ 26.7 และเป็นบิดา มารดา ร้อยละ 23.3

2. ผลของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยโดยการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง

**ผลการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการจัดกิจกรรมการ
 มีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย**

ผลของการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้
 กิจกรรมจำนวน 5 กิจกรรม รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 1 คน มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดีเข้าร่วมทุกครั้งจัดกิจกรรม
 โดยมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจในแต่ละกิจกรรม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างขาดโอกาสใน
 การทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ไม่ได้ได้รับความรู้ในเรื่องการดูแลรวมถึงขาดแรงจูงใจเพราะคิดว่าญาติ
 ตนเองไม่มีโอกาสที่จะหายหรือดีขึ้นจึงไม่มีกำลังใจ เพราะฉะนั้นในการเสนอความคิดเห็นในกลุ่ม
 ตัวอย่างซึ่งมีส่วนร่วมอย่างมากในการเสนอข้อมูลในส่วนที่ตนเองขาดและบอกถึงความต้องการใน
 การดูแลตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยมากกว่าที่จะเป็นการเสนอความคิดเห็น ผู้นำกลุ่มและผู้ช่วย
 เสนอให้คำปรึกษาและแนะนำความรู้และการปฏิบัติตนให้กับกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงขอเสนอผล
 การศึกษาแยกกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1) กิจกรรมการค้นหาปัญหาจากประสบการณ์ของญาติที่ประสบความสำเร็จ
 จากการสามารถดูแลผู้ป่วยได้ดี กับประสบการณ์ของญาติที่มีข้อจำกัดในการดูแลในการปรับตัว
 ด้านจิตใจในภาวะวิกฤตของญาติ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ญาติสามารถปรับตัวเข้ากับภาวะวิกฤตและเผชิญปัญหาได้แลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาที่เกิดขึ้น

ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า ในขั้นตอนการค้นหาปัญหาของญาติ ผู้นำกลุ่มและผู้ช่วย
 แนะนำตนเอง ให้ข้อมูลและคำปรึกษา พบผู้ป่วยรายหนึ่งอายุ 22 ปี กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยปี
 สุดท้าย ก่อนสอบมีอาการปวดศีรษะมากได้มาตรวจ ที่โรงพยาบาล แพทย์ได้ทำการ เอ็กซเรย์ พบว่า
 มีก้อนเนื้ออกในสมองเป็นจุดเล็ก แพทย์จึงให้ยาไปรับประทานต่อที่บ้านแล้วนัดมาตรวจอีกครั้ง
 หนึ่ง หลังจากสอบเสร็จผู้ป่วยมีอาการปวดศีรษะอีกครั้งและปวดมากกว่าเดิม แพทย์จึง เอ็กซเรย์

ศีรษะพบว่าก้อนเนื้ออกโตขึ้นกว่าเดิมจึงได้ผ่าตัดชิ้นเนื้ออกไปวินิจฉัยพบว่าเนื้ออกชนิดร้ายแรง ในการให้ข้อมูลกับผู้ป่วย แพทย์ไม่สามารถบอกกับผู้ป่วยได้ จึงให้ข้อมูลกับบิดาและมารดาของผู้ป่วย ซึ่งในตอนแรก บิดามารดาจับไม่ได้ เนื่องจากเป็นบุตรชายคนเดียวของครอบครัว จากสังเกตการณ์สัมภาษณ์ มารดาบอกว่า หวังจะฝากผีฝากไข้แต่ก็ต้องมาเป็นแบบนี้ ทำไมคนอื่นตั้งเยอะแยะไม่เป็นแล้วต้องมาเป็นกับบุตรชายของตนเอง แล้วจะทำอย่างไรต่อไป และยังมีกลุ่มตัวอย่างบางคนที่ได้รับข้อมูลตกใจมาก ตะลึงไปชั่วขณะและเครียดพร้อมกับพูดว่า “จะมีทางไหนที่รักษาให้หาย จะมีชีวิตอยู่อีกกี่วัน ก็เดือน ก็ปี” ซึ่งก็มีกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มที่สามารถปรับตัวได้พูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใจไม่ได้ว่า เมื่อได้รับข้อมูลครั้งแรกตนเองเป็นเหมือนที่ญาติผู้ป่วยเป็นในขณะนี้ ในครั้งแรกจะทำใจได้ต้องใช้ระยะเวลาานาน กินไม่ได้ นอนไม่หลับมาหลายวัน รู้สึกเครียดมากทำใจไม่ได้ เข้าใจความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ในภาวะวิกฤตว่าอยู่ในภาวะที่กำลังจะสูญเสีย แต่เมื่อมานึกดูแล้วว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตที่ต้องมี เกิด แก่ เจ็บและตาย กันทุกคน กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจและให้กำลังใจกับญาติด้วยกัน เมื่อญาติได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรวมถึงเป้าหมายของแต่ละคนแล้ว ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมและนำเอาความคิดเห็นของญาติผู้ป่วยมาใช้ในการทำกิจกรรมต่อไป

กิจกรรมที่ 2) กิจกรรมสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ นำสิ่งที่ได้จากกิจกรรมแรกมาอภิปรายปัญหาความเป็นไปและแนวทาง

ผลของการดำเนินกิจกรรมพบว่า หลังจากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์แล้ว กลุ่มตัวอย่างที่ปรับตัวได้ ได้นำและเสนอวิธีการต่างๆ ที่ตนทำรวมถึงพูดให้กำลังใจกับกลุ่มตัวอย่างที่เริ่มปรับตัวได้บ้างจากนั้นผู้นำกลุ่มได้นำประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ได้จากกิจกรรมแรกมาอภิปรายและหาความเป็นไปได้โดยการแก้ไขปัญหา โดยปัญหาที่มักพบส่วนใหญ่เกิดจากการที่ญาติไม่มีเวลาดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดคอยให้กำลังใจ ผู้ป่วยที่นอนอยู่ในโรงพยาบาล เมื่อเห็นญาติคนอื่นเขามาดูแลใกล้ชิดให้กำลังใจญาติตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกบางครั้งพูดในทำนองว่า ไม่อยากมีชีวิตอยู่ มีแต่นอนรอวันตาย ซึ่งผู้ป่วยรายนี้พูดกับพยาบาลว่า ไม่อยากรับประทานอาหารของโรงพยาบาล แต่ก็ไม่สามารถไปหารับประทานเองได้ อยากให้ญาติอยู่ใกล้ชิดเหมือนผู้ป่วยรายอื่นๆ ที่นอนข้างเตียงตนเอง เช่น กลุ่มตัวอย่างรายหนึ่ง อยู่กัน 3 คน สามี ภรรยา บุตร ซึ่งบุตรมีอายุ 7 ขวบ ภรรยาป่วยเป็นมะเร็งในสมองและไม่ได้อยู่ใกล้กับญาติพี่น้อง จากการสังเกตสัมภาษณ์ว่าตนเองก็ต้องไปทำงานบางครั้งก็ฝากลูกไว้ให้เพื่อนบ้านดูแล เวลาจะมาเยี่ยมภรรยาก็อยู่นานไม่ได้เป็นห่วงบุตรไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยนาน ไหนจะต้องทำงาน ไหนต้องดูแลบุตรในส่วนตัวเองบอกว่ารู้สึกเหนื่อยห่อแท้ ลี้นหวงมาเยี่ยมหาเมื่อไรก็ไม่หายหรือดีขึ้น และคิดว่าภรรยาอยู่ในโรงพยาบาลมีพยาบาล

คอยดูแล ไม่จำเป็นจะต้องมาหาบ่อยๆ ซึ่งผู้วิจัยได้พูดคุยกับญาติของผู้ป่วยรายนี้ และให้คุยกับญาติที่มีปัญหาอย่างเดียวกัน จากนั้นญาติก็มาดูแลอยู่กับผู้ป่วยนานขึ้นและนำบุตรมาเยี่ยมด้วยทุกครั้ง จึงนำสิ่งที่อภิปรายได้ทั้งหมดมาดำเนินกิจกรรมต่อไป

กิจกรรมที่ 3) กิจกรรมนำมาสรุปความคิดรวบยอด ญาติร่วมกันวิเคราะห์และหาแนวทางที่ต้องการ จากนั้นเจ้าหน้าที่จึงจะมีบทบาทในการให้ความรู้เรื่อง การดูแลผู้ป่วยในระยะสุดท้าย

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปความคิดรวบยอดของการอภิปรายในกิจกรรมที่สอง ญาติมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น สิ่งที่ต้องการหรือความรู้ที่ต้องการ ได้รับเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ได้ ถูกต้องในการดูแลตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย

ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า เมื่อนำเอาปัญหาและหาแนวทาง สิ่งที่สำคัญคือกลุ่มตัวอย่างต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในการดูแลตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยแบบองค์รวมทั้งสี่ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และจิตวิญญาณ

- ด้านร่างกาย ผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยสอนเป็นรายบุคคลซึ่งกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับการสอน การดูแลด้านร่างกาย ซึ่งมี จากการสังเกตสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางคนบอกว่าไม่กล้าเช็ดตัวกลัวผู้ป่วยเจ็บเมื่อเห็นเหงื่อ ไคลออกมากเปียกชุ่ม พยายามเอาผ้าไปเช็ดตัวให้เห็นสีหน้าผู้ป่วยดีขึ้น อยากทำบ้างและยังมีผู้ป่วยบางคนที่ต้องทนทุกข์ทรมานเจ็บปวด บอกว่าพยาบาลให้ยาแก้ปวดแล้ว ยังไม่หายปวด ญาติจึงขอคำแนะนำ การจัดการกับความเจ็บปวดโดยไม่ต้องใช้ยา เช่น การใช้เทคนิคการเบี่ยงเบนความสนใจ การฝึกการหายใจ การใช้เทคนิคผ่อนคลาย ดูแลแบบประคับประคองเมื่อได้รับการสอนแล้วผู้ป่วยลดความเจ็บลงได้บ้างกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

- ด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องนี้มากผู้ป่วยบางคนมีสีหน้าไม่ค่อยสบาย เศร้า ไม่พูดคุยทำให้ญาติที่มาเยี่ยมไม่สบายใจไปด้วย จากการสังเกตสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างรายหนึ่งบอกว่าเมื่อผู้ป่วยเป็นร่าเริงแจ่มใส พุดเก่ง ยิ้มง่าย เมื่อมาเห็นผู้อยู่ในสภาพอย่างนี้อยากเจ็บป่วยแทนผู้ป่วยมากถ้าเป็นไปได้ ผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยได้แนะนำวิธีการคลายทางอารมณ์ วิธีการพูดให้กำลังการสัมผัสใกล้ชิด ซึ่งเมื่อญาติลองทำแล้วผู้ป่วยมีสีหน้าดีขึ้นพูดคุยกับญาติ

- ด้านสังคม ผู้ป่วยหลายคนมารับการรักษาในโรงพยาบาลบ่นว่าอยู่โรงพยาบาลเหงาไม่เหมือนอยู่บ้านมีคนมาพูดคุยด้วยบ่อยๆ และกลุ่มตัวอย่างที่มาเยี่ยมบอกอยากพูดคุยกับแพทย์ถามว่าเมื่อไรผู้ป่วยจะได้กลับบ้านและจะอยู่ในโรงพยาบาลอีกนานไหม จะทำอะไรต่อ จากการสังเกตสัมภาษณ์สอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มาเยี่ยมพูดว่าการมาเยี่ยมหาแต่ละครึ่ง ค่าใช้จ่ายมาก ไหนจะค่ารถ ไหนจะซื้อของเยี่ยม ผู้นำกลุ่มได้บอกให้แพทย์มาให้ข้อมูล และแนะนำญาติเวลามาเยี่ยมผู้ป่วยให้มาพร้อมกันหลายๆคน จากนั้นก็ไม่เห็นผู้ป่วยบ่นกลับบ้าน

- ด้านจิตวิญญาณมีผู้ป่วยรายหนึ่งบอกว่าชีวิตนี้เหลือน้อยนักเมื่อตายก็ขอตายอย่างไม่ทุกข์ทรมานและจะพูดกับญาติบ่อยๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาปรึกษาผู้นำกลุ่มได้แนะนำเปิดเทปธรรมะอ่านหนังสือธรรมะให้ฟัง ให้สวดมนต์ และอนุญาตให้พระมาเทศน์ให้ฟัง ต่อมาอีกวันผู้ป่วยหยุดหายใจแพทย์ได้ช่วยฟื้นคืนชีพ ในตอนนั้นญาติไม่อยู่ออกไปทำธุระพยาบาลจึงโทรศัพท์ตามญาติจากการสังเกต เมื่อญาติมาถึงได้มาจับมือผู้ป่วยล้มตาแล้วก็จากไป

กิจการกรมที่ 4) การช่วยเหลือทางสังคมและจิตวิญญาณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ญาติเข้าใจถึงความสำคัญ การให้อภัยโศกกรรมก่อนตายและทราบบทบาทของตนเองในการตอบสนองความต้องการในระยะสุดท้ายได้อย่างเหมาะสม

ผลการดำเนินการพบว่ามีทางสังคมและจิตวิญญาณ ผู้ป่วยรายหนึ่งอายุ 80 ปี ไม่มีญาติมาเยี่ยมขณะนอนรักษาในโรงพยาบาลเมื่อพยาบาลถามถึง สังเกตผู้ป่วยเห็นน้ำตาคลอแล้วพูดว่าคงไม่มีใครในบ้านมาเยี่ยมเพราะขณะอยู่บ้านยังไม่มีใครสนใจ แก่แล้วทำงานไม่ได้จะมีใครเขาต้องการเมื่อมีเพื่อนบ้านมาเยี่ยม พยาบาลบอกฝากกลับให้ญาติมาเยี่ยม ต่อมาก็มีหลานมาเยี่ยม กลุ่มตัวอย่างยังไม่เข้าใจว่า บทบาทของตัวเองต้องมีหน้าที่ในการดูแลครอบครัว บางคนไม่สนใจเนื่องจากผู้ป่วยเป็นปู่หรือย่ามีความคิดว่าไม่ต้องดูแลเพราะตนเองเป็นหลาน จากการสัมภาษณ์สอบถามผู้ป่วยอาศัยอยู่กับลูกชายคนโตและลูกสะใภ้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างอยู่กับอีกครอบครัวซึ่งพ่อของตนเองเป็นลูกชายคนเล็กและไม่รู้ว่าป่วยนอนโรงพยาบาล เมื่อมาเยี่ยมปู่แล้วสงสารปู่มาก แต่ก็ไม่รู้จะอย่างไรผู้นำกลุ่มจึงให้คำแนะนำลองกลับไปปรึกษาพ่อ แม่ ญาติพี่น้องจากนั้นก็กลุ่มตัวอย่างและญาติได้ผลัดเปลี่ยนกันมาดูแลผู้ป่วย

กิจการกรมที่ 5) กิจการกรมติดตามและประเมินความสามารถในการตอบสนองความต้องการผู้ป่วยในระยะสุดท้าย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ญาติมีความรู้ ทบทวนบทบาทของตนเองในการตอบสนองความต้องการในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้และมีความรู้ฝึกปฏิบัตินำไปใช้ได้เหมาะสม มีอุปสรรคอะไรบ้าง ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างไรบ้าง

ผลจากการดำเนินการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวแตกต่างกัน ไปจึงให้พูดและฝึกปฏิบัติ เช่น การฝึกการหายใจ การทำความสะอาดจากการสังเกต กลุ่มตัวอย่างบางคนทำการฝึกการหายใจไม่ได้ ผู้นำกลุ่ม ต้องสอนซ้ำแนะนำให้ทำบ่อยๆ และกลุ่มตัวอย่างบางคนที่ทำได้อีกมาช่วยสอนกลุ่มที่ยังทำไม่ได้และให้กลุ่มตัวอย่างติดตามประเมินว่าที่ได้ทำกิจกรรมไปอย่างไรต่อเมื่อผู้ป่วยได้รับการตอบสนองตามความต้องการอย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 2 ความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ผลการศึกษาความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลัง เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ

2.1 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยจำแนกเป็นรายด้าน

2.1.1 ผลเปรียบเทียบความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในด้านความต้องการด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ ดังปรากฏในตาราง 4.6-4.9

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านร่างกาย ของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ความต้องการด้านร่างกายของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	ก่อนการเข้าร่วม		หลังการเข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ให้ญาตินำอาหารที่ชอบ มาให้ผู้ป่วย ถ้าแพทย์ไม่งดน้ำและอาหารทางปาก	3.50	0.51	3.77	0.43	-2.283	29	0.030*
2. ทำกิจวัตรประจำวันเท่าที่ทำได้ ด้วยตนเอง	3.07	0.64	2.87	0.57	1.235	29	0.227
3. ออกกำลังกายตามความสามารถ	2.90	0.48	2.77	0.57	0.849	29	0.403
4. ได้รับยาแก้ปวด หรือยานอนหลับ เวลาปวด	3.77	0.68	3.97	0.18	-1.533	29	0.136
5. การดูแลใส่เสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ	3.97	0.18	3.93	0.25	0.571	29	0.573
6. จัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม อากาศถ่ายเทดี	3.97	0.18	3.97	0.18	0.000	29	1.000
7. จัดสิ่งของเครื่องใช้ให้สะดวก ในการหยิบใช้	3.83	0.38	3.97	0.18	-1.682	29	0.103
8. ความช่วยเหลือในการขับถ่าย อุจจาระ และปัสสาวะ	3.57	0.57	3.23	0.63	2.408	29	0.023*

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ความต้องการด้านร่างกายของผู้ป่วย ระยะสุดท้าย	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
9. ใช้การรักษาทางเลือก เช่น การนวด ยาสมุนไพร การทำสมาธิ เป็นต้น เพื่อบรรเทาความ เจ็บปวดและความทุกข์ทรมานต่างๆ	2.90	1.16	3.53	0.51	-2.520	29	0.018*
10. พึ่งข้อมูล แผนการรักษาและต้องการทราบผลการรักษาอย่างสม่ำเสมอ	3.50	0.51	3.53	0.51	-0.328	29	0.745
ค่าเฉลี่ยรวม	3.50	0.26	3.55	0.24	-0.849	29	0.403

จากตาราง 4.6 ความต้องการด้านร่างกายของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 1. ให้ญาตินำอาหารที่ชอบ มาให้ผู้ป่วยถ้าแพทย์ไม่งดน้ำและอาหารทางปาก และข้อ 2. ใช้การรักษาทางเลือก เช่น การนวด ยาสมุนไพร การทำสมาธิ เป็นต้น เพื่อบรรเทาความ เจ็บปวดและความทุกข์ทรมานต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 8. ความช่วยเหลือในการขับถ่ายอุจจาระ และปัสสาวะ

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านจิตใจของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ความต้องการด้านจิตใจ ของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ไม่อยากเห็นญาติและบุคคล อันเป็นที่รัก โศกเศร้า	3.83	0.38	3.83	0.38	-0.006	29	1.000
2. อยู่แยกต่างหาก เหมือนห้องส่วนตัว โดยไม่ให้ผู้อื่นรบกวน	2.40	0.89	1.97	0.81	2.149	29	0.040*
3. ช่วยเหลือ การปลอบโยน ให้กำลังใจ เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ	3.40	0.72	3.47	0.51	-0.441	29	0.662
4. เคารพในความเป็นบุคคล คำพูดที่สุภาพอ่อน โยน จากแพทย์ พยาบาล และผู้ดูแล	3.77	0.43	3.97	0.18	-2.693	29	0.012*
5. อยู่ใกล้ชิดกับสมาชิกในครอบครัว	3.93	0.25	3.83	0.46	1.000	29	0.326
6. เลือกรักษาตามความเชื่อของตนเอง	3.30	0.79	3.47	0.51	-0.961	29	0.344
7. กำหนดแนวทางเกี่ยวกับวิธีการผ่อนคลาย โดยวิธีที่ชอบนิยมปฏิบัติ เช่น การฝึกหายใจ	3.77	0.57	3.97	0.18	-1.795	29	0.083
8. พบบุคคลที่ต้องการพบ	3.47	0.63	3.60	0.50	-0.941	29	0.354
9. การให้การปรึกษาแพทย์และพยาบาล	3.37	0.56	3.70	0.54	-2.567	29	0.016*
ค่าเฉลี่ยรวม	3.47	0.30	3.53	0.21	-1.054	29	0.300

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตาราง 4.7 ความต้องการด้านจิตใจ ของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 2. อยู่แยกต่างหาก เหมือนห้องส่วนตัว โดยไม่ให้ผู้อื่นรบกวน ข้อ 4. เคารพในความเป็นบุคคล คำพูดที่สุภาพอ่อน โยน จากแพทย์ พยาบาล และผู้ดูแล และข้อ 9. การให้การปรึกษาแพทย์และพยาบาล

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านสังคมของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ความต้องการด้านสังคม ของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
	1. ให้อาติเข้าเยี่ยมได้ทุกเวลา	3.90	0.31	3.87			
2. ชักถามพูดคุย และระบาย ความสงสัยที่มีต่อการ รักษาพยาบาล กับแพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล	3.70	0.47	3.83	0.38	-1.278	29	0.211
3. การให้เกียรติตอบคำถาม ด้วยสีหน้า ท่าทางที่สุภาพ	3.80	0.41	3.97	0.18	-2.408	29	0.023*
4. พูดคุยกับผู้ป่วยที่อยู่ข้างเตียง	2.67	0.55	2.80	0.89	-0.844	29	0.403
5. อยู่กับญาติตามลำพัง	3.60	0.77	3.70	0.47	-0.551	29	0.586
6. คำแนะนำปรึกษาและชี้แนะ แหล่งประโยชน์ ในการ รักษาพยาบาลจากเจ้าหน้าที่ ทีมสุขภาพ	3.80	0.48	4.00	0.00	-2.262	29	0.031*
7. ติดต่อสื่อสารกับสมาชิกใน ครอบครัว โดยสม่ำเสมอ	3.63	0.56	3.77	0.43	-0.941	29	0.354
8. ปรับความเข้าใจกับบุคคล ที่เคียดแค้น	2.53	0.97	2.80	1.10	-1.017	29	0.318
9. ให้ได้รับการรักษาตาม สิทธิบัตรที่มี	3.93	0.25	4.00	0.00	-1.439	29	0.161
ค่าเฉลี่ยรวม	3.51	0.27	3.64	0.27	-1.712	29	0.098

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตาราง 4.8 ความต้องการด้านสังคมของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 3. การให้เกียรติตอบคำถามด้วยสีหน้า ท่าทางที่สุภาพ และข้อ 6. คำแนะนำปรึกษาและชี้แนะแหล่งประโยชน์ในการรักษาพยาบาลจากเจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพ

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านจิตวิญญาณ ของผู้ป่วยระยะสุดท้ายก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ความต้องการด้านจิตวิญญาณ ของผู้ป่วยระยะสุดท้าย	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ทำพิธีกรรมทางศาสนาตาม ความเชื่อเช่น สวดมนต์ ไหว้พระ	3.43	0.57	3.73	0.45	2.757	29	0.010*
2. จัดการเรื่องงานศพตามความเชื่อ ทางศาสนาที่ตนศรัทธา	3.63	0.49	3.77	0.43	-1.278	29	0.211
3. ให้พระหรือผู้นำทางศาสนา/ ผู้นำ ตามความเชื่อเข้าเยี่ยม	3.10	0.48	3.10	0.61	0.000	29	1.000
4. ตัดสินใจ การเลือกการรักษา หรือยุติการรักษาด้วยตนเอง	3.27	0.58	3.00	0.53	1.765	29	0.088
5. การช่วยยืดชีวิต ช่วยฟื้นคืนชีพ	4.47	5.43	2.67	0.61	1.763	29	0.088
6. ฝึกสมาธิเพื่อให้จิตใจ เข้มแข็ง มีพลัง	3.83	0.38	3.97	0.18	-1.683	29	0.103
7. มีเวลาบอกกล่าวอำลาโอโหสิกรรม แก่ญาติพี่น้อง	3.83	0.46	3.97	0.18	-1.439	29	0.161
8. ได้เลือกสถานที่ ที่ต้องการอยู่ สำหรับวาระสุดท้ายของชีวิตไว้ ล่วงหน้า	3.33	0.66	3.37	0.67	-0.254	29	0.801
9. ฝึกจิตใจ เข้าใจเรื่องความตายว่า เป็นเรื่องธรรมดาของโรค	3.33	0.66	3.37	0.67	-2.262	29	0.031*
10. ตายอย่างสงบ ไม่ทุกข์ทรมาน	3.77	0.43	3.97	0.18	0.000	29	1.000
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	0.43	3.97	0.18	0.609	29	0.547

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตาราง 4.9 ความต้องการด้านจิตวิญญาณ ของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 1. ทำพิธีกรรมทางศาสนา ตามความเชื่อ เช่น สวดมนต์ ไหว้พระ และข้อ 9. ฝึกจิตใจ เข้าใจเรื่องความตายว่าเป็นเรื่องธรรมดาของโรค

2.2 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม

2.2.1 ผลเปรียบเทียบความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รายด้าน และภาพรวม ดังปรากฏในตาราง 4.10

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้ายก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ในรายด้าน และภาพรวม

ความต้องการของ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย	ก่อน		หลัง		t	df	p-value
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
ด้านร่างกาย	3.50	0.26	3.55	0.24	-0.849	29	0.403
ด้านจิตใจ	3.47	0.30	3.53	0.21	-1.054	29	0.300
ด้านสังคม	3.51	0.27	3.64	0.27	-1.712	29	0.098
ด้านจิตวิญญาณ	3.97	0.43	3.97	0.18	0.609	29	0.547
ค่าเฉลี่ยรวม	3.53	3.57	3.87	3.57	-0.831	29	0.413

จากตาราง 4.10 ความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยภาพรวม พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.53 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87 โดยผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีความต้องการโดยรวมสูงขึ้น เมื่อพิจารณาความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้ายรายด้าน พบว่า หลังการจัดกิจกรรมความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้ายค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทุกด้าน ยกเว้น ความต้องการด้านจิตวิญญาณมีค่าเฉลี่ยเท่าเดิม

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ผลการศึกษามีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ

3.1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยจำแนกเป็นรายด้าน

3.1.1 ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในด้านความต้องการด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ ดังปรากฏในตาราง 4.11-4.14

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านร่างกาย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของญาติ ในการตอบสนองความต้องการ ด้านร่างกาย	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ท่านได้นำอาหารที่ผู้ป่วย ชอบมาให้ผู้ป่วยรับประทาน	3.23	0.63	3.60	0.72	-2.083	29	0.046*
2. ก่อนให้ความช่วยเหลือได้ แจ้งให้ผู้ป่วย แพทย์และ พยาบาลทราบ	3.20	0.76	3.57	0.78	-1.779	29	0.086
3. ท่านให้คำตอบที่ตรงกับ ความจริงกับผู้ป่วย	2.60	0.86	3.37	0.62	-4.173	29	0.000***
4. ท่านได้ช่วยเหลือผู้ป่วย ทำให้หายปวดได้บ้าง	2.97	0.67	3.67	0.55	-4.583	29	0.000***
5. ท่านได้บอกผลการรักษา อย่างสม่ำเสมอแก่ผู้ป่วย	2.87	0.73	3.37	0.62	-2.715	29	0.011*

ตาราง 4.11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของญาติ ในการตอบสนองความต้องการ ด้านร่างกาย	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
6. ท่านจัดการกับความเลียงหรือ อันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วย เช่น เลียงต่อการหกล้ม นำตัวตาย ฯลฯ	3.30	0.65	3.73	0.45	-3.496	29	0.002**
7. ท่านดูแลในการทำกิจวัตร ประจำวันของผู้ป่วย	3.30	0.65	3.67	0.48	-3.003	29	0.005**
8. ท่านดูแลความสะอาดของ ร่างกายของผู้ป่วยอยู่เสมอ	3.43	0.73	3.67	0.55	-1.882	29	0.070
9. ท่านบอกเหตุผลในการทำ กิจกรรมการรักษาพยาบาล ให้แก่ผู้ป่วย	3.20	0.71	3.63	0.56	-2.904	29	0.007**
10. ท่านสนับสนุนให้ใช้การแพทย์ แผนโบราณ ในการลดความ เจ็บปวดของผู้ป่วย	2.83	0.87	3.53	0.57	-4.026	29	0.000***
11. ท่านช่วยลดความเจ็บปวด ของผู้ป่วยโดยการนวด การสัมผัส	3.17	0.79	3.60	0.62	-2.644	29	0.013*
12. ในขณะที่ผู้ป่วยแสดง พฤติกรรมก้าวร้าว ท่านไม่ ทอดทิ้งให้ผู้ป่วยอยู่เพียงลำพัง	3.10	0.76	3.70	0.47	-3.844	29	0.001**
ค่าเฉลี่ยรวม	3.10	0.41	3.59	0.43	4.756	29	0.000***

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

**ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

***ระดับนัยสำคัญที่ 0.001

จากตาราง 4.11 การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะ
สุดท้าย ในด้านร่างกาย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่าเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 3.10 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม
เท่ากับ 3.59 เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 คือ ข้อ 3. ได้ให้คำตอบที่ตรงกับความจริงกับผู้ป่วย ข้อ 4. ได้ช่วยเหลือผู้ป่วยทำให้หายปวดได้บ้าง และข้อ 10. ได้สนับสนุนให้ใช้การแพทย์แผนโบราณในการลดความเจ็บปวดของผู้ป่วย

ส่วนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ข้อ 7. ได้ดูแลในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วย ข้อ 9. บอกเหตุผลในการทำกิจกรรมการรักษาพยาบาลให้แก่ผู้ป่วย และข้อ 12. ในขณะที่ผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่ได้ทอดทิ้งให้ผู้ป่วยอยู่เพียงลำพัง

สำหรับค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 1. ได้นำอาหารที่ผู้ป่วยชอบมาให้ผู้ป่วยรับประทาน ข้อ 5. ได้บอกผลการรักษาอย่างสม่ำเสมอแก่ผู้ป่วย และข้อ 11. ช่วยลดความเจ็บปวดของผู้ป่วย โดยการนวด การสัมผัส

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านจิตใจ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของญาติ ในการตอบสนองความต้องการ ด้านจิตใจ	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ท่านได้สัมผัส ผู้ป่วยทำให้ อาการกระสับกระส่ายของ ผู้ป่วยลดลง	3.17	0.65	3.60	0.56	-3.067	29	0.005**
2. ท่านได้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยทุกวัน และให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย	3.30	0.70	3.53	0.57	-1.756	29	0.090
3. ท่านกระตุ้นให้ผู้ป่วยระบาย ความรู้สึกออกมา	3.20	0.66	3.57	0.51	-2.796	29	0.009**
4. ท่านรู้สึกมีความหวังว่าผู้ป่วย จะมีอาการดีขึ้น	3.37	0.56	3.40	0.62	-0.254	29	0.801
5. ท่านสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ ความสงบทางใจของผู้ป่วย	3.60	0.50	3.67	0.55	-0.626	29	0.536
6. ท่านใช้การสัมผัสที่แสดงความ เอื้ออาทรอย่างจริงใจ ขณะ ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย	3.40	0.56	3.57	0.73	-1.153	29	0.258
7. ท่านให้กำลังใจ และชมเชยผู้ ป่วยเมื่อทำกิจกรรมบางอย่างได้เอง	3.23	0.86	3.57	0.73	-1.624	29	0.115
8. ท่านพร้อมที่จะช่วยเหลือ ผู้ป่วยเสมอ เมื่อผู้ป่วยมีเรื่อง ไม่สบายใจ	3.33	0.71	3.57	0.68	-1.366	29	0.182
9. ท่านรับฟังผู้ป่วยโดยไม่ตำหนิ หรือแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง	3.30	0.75	3.60	0.67	-1.725	29	0.095
ค่าเฉลี่ยรวม	3.32	0.42	3.56	0.50	2.562	29	0.016*

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

**ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

***ระดับนัยสำคัญที่ 0.001

จากตาราง 4.12 การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านจิตใจ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยรวม มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 3.32 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ข้อ 1. ได้มีการสัมผัสผู้ป่วย ทำให้อาการกระสับกระส่ายของผู้ป่วยลดลง และข้อ 3. ได้กระตุ้นให้ผู้ป่วยระบายความรู้สึกออกมา

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านสังคม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของญาติในการ ตอบสนองความต้องการ ด้านสังคม	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
	1. ท่านได้อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจ โดยใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย	3.27	0.79	3.83			
2. ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างญาติผู้ป่วยด้วยกัน	3.17	0.79	3.57	0.57	-2.350	29	0.026*
3. ท่านให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ อาการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต กับผู้ป่วย	2.90	0.89	3.50	0.57	-3.168	29	0.004**
4. ท่านได้คุยกับแพทย์ทุกวัน	2.90	0.96	3.43	0.68	-2.504	29	0.018*
5. ท่านทราบแหล่งที่จะสอบถาม ข้อมูลเมื่อมีปัญหา	3.23	0.63	3.80	0.41	-4.572	29	0.000***
6. ท่านได้เข้าเยี่ยมผู้ป่วยตลอดเวลา	3.32	0.82	3.83	0.38	-3.844	29	0.001**
7. ท่านได้มีส่วนร่วมใน การวางแผน การรักษาพยาบาล	3.67	0.48	3.03	0.85	-2.904	29	0.007**
8. ท่านได้กระทำในสิ่งที่ผู้ป่วย ต้องการ เช่น จัดการเกี่ยวกับ พินัยกรรม หรือธุรกิจส่วนตัว	2.37	1.13	3.73	0.45	-6.458	29	0.000***
9. ท่านได้คุยกับผู้ป่วยเกี่ยวกับ การใช้เวลาที่เหลืออยู่	2.87	0.94	3.80	0.41	-5.215	29	0.000***
10. ท่านมีคนช่วยเหลือปัญหา ด้านการเงิน	2.97	0.93	3.73	0.45	-4.173	29	0.000***
ค่าเฉลี่ยรวม	2.99	0.46	3.69	0.28	8.630	29	0.000***

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

**ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

***ระดับนัยสำคัญที่ 0.001

จากตาราง 4.13 การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านสังคม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 คือ ข้อ 5. ทราบแหล่งที่จะสอบถามข้อมูล เมื่อมีปัญหา ข้อ 8. ได้กระทำในสิ่งที่ผู้ป่วยต้องการ เช่น จัดการเกี่ยวกับพินัยกรรม หรือธุรกิจส่วนตัว ข้อ 9. ได้คุยกับผู้ป่วยเกี่ยวกับการใช้เวลาที่เหลืออยู่ และข้อ 10. มีคนช่วยเหลือปัญหาด้านการเงิน

ส่วนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ข้อ 1. ได้อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจ โดยใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย ข้อ 3. ได้ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตกับผู้ป่วย ข้อ 6. ได้เข้าเยี่ยมผู้ป่วยตลอดเวลา และข้อ 7. ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการรักษาพยาบาล

สำหรับค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 2. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างญาติผู้ป่วยด้วยกัน และข้อ 4. ได้คุยกับแพทย์ทุกวัน

ตาราง 4.14. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านจิตวิญญาณ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของญาติในการ ตอบสนองความต้องการ ด้านจิตวิญญาณ	ก่อนการ เข้าร่วม		หลังการ เข้าร่วม		t	df	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ท่านมีความมั่นใจว่าขณะที่ ผู้ป่วยถึงแก่กรรมจะไม่มีปัญหา ใด ๆ เกิดขึ้น	3.50	0.63	3.50	0.57	-0.000	29	1.000
2. ท่านทำพิธีกรรมทางศาสนา ตามความเชื่อของผู้ป่วย	3.07	0.91	3.57	0.50	-2.827	29	0.014*
3. ท่านได้ติดต่อสื่อสารอย่าง สม่ำเสมอจนทำให้ผู้ป่วยยอมรับ ความตายได้มากขึ้น	2.87	1.01	3.47	0.51	-2.827	29	0.008**
4. ท่านให้พระมาเยี่ยมผู้ป่วย	2.43	0.97	3.75	0.45	-6.747	29	0.000***
5. ท่านมีความมั่นใจว่าจะดูแล ผู้ป่วย ตลอดเวลาจนผู้ป่วย ถึงแก่กรรม	3.47	0.82	3.73	0.45	-1.975	29	0.058
6. ท่านให้คุณค่าความเป็นบุคคล ยอมรับพฤติกรรมการแสดงออก ต่าง ๆ ของผู้ป่วย	3.37	0.77	3.70	0.47	-2.276	29	0.030*
7. ท่านช่วยเหลือให้ผู้ป่วย สวดมนต์ก่อนนอน	3.07	0.91	3.53	0.51	-2.841	29	0.008**
8. ท่านช่วยเหลือผู้ป่วยในการ ค้นหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิต วิญญาณที่ผู้ป่วยเคยปฏิบัติ แล้วทำ ให้เกิดพลังใจที่เข้มแข็ง รู้สึกว่า สามารถเผชิญกับความกลัวได้	3.13	0.97	3.60	0.68	-2.311	29	0.028*
9. ท่านแนะนำให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย เช่น ทำสมาธิ สวดมนต์ อ่าน หนังสือธรรมะ	3.07	0.91	3.53	0.82	-2.454	29	0.020*
ค่าเฉลี่ยรวม	3.11	0.60	3.54	0.40	3.975	29	0.000***

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

**ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

***ระดับนัยสำคัญที่ 0.001

จากตาราง 4.14 การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในด้านจิตวิญญาณ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 3.11 ส่วนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถาม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 คือ ข้อ 4. ให้พระมาเยี่ยมผู้ป่วย

ส่วนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ข้อ 3. ได้ติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ จนทำให้ผู้ป่วยยอมรับความตายได้มากขึ้น และข้อ 7. ได้ช่วยเหลือให้ผู้ป่วยสวมมนต์ก่อนนอน

สำหรับค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ข้อ 2. ทำพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของผู้ป่วย ข้อ 6. ให้คุณค่าความเป็นบุคคล ยอมรับพฤติกรรมการแสดงออกต่างๆ ของผู้ป่วย ข้อ 8. ช่วยเหลือผู้ป่วยในการค้นหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตวิญญาณที่ผู้ป่วยเคยปฏิบัติ แล้วทำให้เกิดพลังใจที่เข้มแข็ง รู้สึกว่าสามารถเผชิญกับ ความกลัวได้ และข้อ 9. แนะนำให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย เช่น ทำสมาธิ สวมมนต์ อ่านหนังสือธรรมะ

3.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม

3.2.1 ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในภาพรวม ดังปรากฏในตาราง 4.15

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ในรายด้าน และภาพรวม

การตอบสนองความต้องการ ของผู้ป่วย	ก่อน		หลัง		t	df	p-value
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
ด้านร่างกาย	3.10	0.41	3.59	0.43	4.756	29	0.000***
ด้านจิตใจ	3.32	0.42	3.56	0.50	2.562	29	0.016*
ด้านสังคม	2.99	0.46	3.69	0.28	8.630	29	0.000***
ด้านจิตวิญญาณ	3.11	0.60	3.54	0.40	3.975	29	0.000***
ค่าเฉลี่ยรวม	3.70	3.11	3.98	3.60	6.068	29	0.000***

จากตาราง 4.15 การมีส่วนร่วมของญาติในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยภาพรวม โดยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.70 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.98 โดยการมีส่วนร่วมของญาติ โดยรวมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพิจารณาความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้ายรายด้าน พบว่า หลังการจัดกิจกรรมความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้ายค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทุกด้าน